

L-EMIGRAZZJONI TAŻ-ŻEBBUĠIN LEJN L-ISTATI UNITI TA' L-AMERIKA

minn Dr. Raymond C. Xerri

B.A.(Hons.)(U.S.A.), E.U.Sch.(E.U.Law)(F.R.G.), D.D.S., M.A.(Dip.St.)(Malta),
L.F.I.B.A.(U.K.), D.G.(U.S.A.), Ph.D. (Australia)

Iż-Żebbuġ raħal jew belt? Iż-Żebbuġ huwa raħal f'Għawdex, però huwa belt f'għajnejn id-dinja. Min jaf kemm hemm Żebbuġin jgħixu fil-bliet ta' Melbourne u Sydney fl-Awstralja; f'New York u Detroit fl-Istati Uniti ta' l-Amerika; f'Toronto fil-Kanada; f'Londra fl-Ingilterra? U fi bliet oħra? F'dan l-artiklu u oħrajn futuri ser naraw kif iż-Żebbuġ kiber u nfirex f'dawn il-bliet madwar id-dinja. F'dan l-artiklu ser nitratta l-istorja tal-emigrazzjoni miż-Żebbuġ lejn l-Istati Uniti tal-Amerika.

Għawdex gżira ta' l-Emigranti

Sa mill-qedem il-gżira Għawdxija kienet il-post ta' emigrazzjoni u imigrazzjoni. Nies ġejjin u nies sejrin, biex jgħixu hawn u oħrajn biex ifittxu xogħol f'art oħra. Għawdex hija gżira ta' l-emigranti - miż-żjara ta' Ulysses fl-Għar ta' Kalypso fix-Xagħra fit-mitoloġija Griega sas-servizz ta' l-Air Malta lejn il-Belt ta' New York (li kien isir f'it tas-snin ilu), il-poplu Għawdxu huwa mobbli ħafna għax infirex f'ħafna pajjizi madwar id-dinja. Fl-Awstralja nsibu b'madwar 32,000 Għawdxu ta' l-ewwel generazzjoni; fl-Istati Uniti madwar 15,000 u fil-Kanada madwar 9,000 biex insemmi f'it. Hemm għadd kbir ta' komunitajiet f'pajjizi oħra bħall-Ingilterra, f'Franza u xi pajjizi oħra fil-Mediterran.

L-Emigrazzjoni 'l hinn mill-Baħar Mediterran

L-ewwel emigrazzjoni ta' nies miż-Żebbuġ kien lejn pajjizi ta' l-Afrika ta' Fuq, l-aktar lejn l-Alġerija, t-Tuneżija u l-Eġittu fil-bidu tas-seklu dsatax fejn Malta kienet għadha kif saret kolonja ta' l-Imperu Inġliż. Wara din il-mewġa ta' emigrazzjoni f'nofs is-seklu dsatax, l-Għawdxin, fosthom iż-Żebbuġin bdew iħarsu lejn artijiet ferm aktar il-bogħod mill-Mediterran. Il-Bliet-portijiet ta' New York, New Orleans, Los Angeles u Detroit kienu għaddejjin minn perjodu ta' ġid kbir fejn l-industriji kellhom bżonn ħafna ħaddiema ta' l-id u b'ċertu snajja.

Sa l-1910 kienu l-waħdiet li emigraw miż-Żebbuġ lejn dawn il-bliet fl-Istati Uniti. Fl-1910 Dr. Charles Mattei ssuġġerixxa li emigranti Maltin u Għawdxin jistgħu jsibu ħafna xogħol fl-Istati ta' Washington, Oregon u Kalifornja. Dan għaliex ra lil xi Maltin u Għawdxin li kienu waslu fis-seklu ta' qabel f'Kalifornja kuntenti. Dawn l-emigranti kienu ssettlijaw f'New York, Louisiana, Alabama u New Orleans.

Jiżiedu in-numru ta' Żebbuġin emigranti lejn l-Amerika
L-emigrazzjoni miż-Żebbuġ lejn l-Istati Uniti tal-Amerika zdiegdet sew wara l-Ewwel Gwerra Dinijja. Skond l-applikazzjonijiet għall-passaporti taż-Żebbuġin li nsibu fl-Arkivji Nazzjonali ta' Santo Spirito fir-Rabat tal-Imdina, kien hemm 32 li applikaw għal visa biex jidhru fl-Istati Uniti tal-Amerika. L-ewwel grupp ta' Żebbuġin, li emigraw lejn l-Istati Uniti flimkien kienu fis-7 ta' Lulju 1947. Sa l-1952 in-numru ta' emigranti Żebbuġin li emigraw lejn l-Istati Uniti zdiegdet b'mod konsiderevoli għal madwar 98.

Wara l-1952 il-Kongress u s-Senat Amerikan għadda liġi dwar l-Immigrazzjoni u Nazzjonalità msejha l-Att McCarran-Walter. Dan l-Att għamilha aktar diffiċli biex Żebbuġin jemigraw lejn l-Istati Uniti sal-1965 meta l-emigrazzjoni naqset imħabba li fis-snin ta' wara kien hemm il-gwerra mal-Koreja u dik mal-Vjetnam fejn l-emigranti li kienu jirfsu fuq art Amerikana kienu jispicċaw suldati jiġġieldu f'dawn il-gwerrer. Gradwalment, l-emigrazzjoni minn Għawdex u Malta naqset u prattikament waqfet għal kollox fl-1976.

Illum insibu komunitajiet żgħar ta' Żebbuġin ta' l-ewwel, it-tieni, it-tielet u issa r-raba' generazzjoni fil-bliet ta' New York u New Jersey.

Referenzi:-

Attard, Lawrence E., *Early Maltese Emigration (1900-1914)*, Publishers Enterprises Group (P.E.G.) Ltd., Malta, 1983.

L-Arkivji ta' l-applikazzjonijiet tal-passaporti fiċ-Ċentru ta' l-Arkivji Nazzjonali Santo Spirito, fir-Rabat ta' l-Imdina, Malta (1840-1940).

Cini, Charles, *Gozo - The Roots of an Island*, Said International Ltd., Malta, 1990.

Donato, M, *L'Emigration des Maltais en Algerie ai XIX eme Siecle*, Montpellier., France, 1985.

Galea, E., *Retour des Ermites de St. Augustin en Afrique du Nord*, Bascone et Muscat, Tunesija, 1956.

Ganiage, J., *La Population Europeen de Tunis au milieu du XIX Siecle*, Parigi, 1960.

Xerri, Raymond C., *Gozo in the World and the World in Gozo: a cultural impact of migration and return migration on an island community*, Victoria University, Melbourne, Australia, 2001.

Xerri, Raymond C., *Gozitan Crossings, Gozo & the Gozitans Series*, A&M Printing Ltd., Qala, 2005.

